

Sotkamon kunnan lausunto / Louhikosken patoa koskevan luvan nro 14/63 rauettaminen, padon purkaminen ja kosken kalataloudellinen kunnostus

KHALL 16.04.2025 § 88
262/00.04.02/2025

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto pyytää Sotkamon kunnalta lausuntoa asiassa *Louhikosken patoa koskevan luvan nro 14/63 rauettaminen, padon purkaminen ja kosken kalataloudellinen kunnostus, Sotkamo, PSAVI/1190/2025*. Lausunto on pyydetty antamaan 30.4.2025 mennessä.

Tipasojan osakaskunta hakee vesilain (587/2011) mukaista lupaa Louhikosken padon purkamiselle, kosken kalataloudelliselle kunnostukselle sekä rauettamista Pohjois-Suomen vesioikeuden 21.1.1963 antamalle luvalla N:o 14/63. Hanke sijoittuu Tipasojan osakaskunnan yhteiselle vesialueelle 765-876-10-1. Hankealueen rannat sijoittuvat kiinteistölle Louhikoski 765-407-19-20.

Louhikosken pato on aikoinaan rakennettu ja laillistettu rannalla sijainnutta myllyä ja sähkövoimalaa varten. Kosken yläpuolisen valuma-alueen koko on 202 km². Padolla ei säännöstellä vesistön virtaamaa tai vedenkorkeuksia. Hakemuksen mukaan pato tullaan purkamaan maa- ja kalliopohjaan saakka siten, että betoniset reunapilarit jätetään muistuttamaan paikan historiasta. Patoon muodostuu 15 m² leveä aukko, joka mahdollistaa kalojen vaellusyhteyden Sotkamon reitin vesiin.

Hankkeessa tehtävät kalataloudelliset kunnostustoimenpiteet kohdistuvat pääasiassa padon yläpuoliselle osuudelle. Kunnostus toteutetaan luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukaisesti rakentamalla suojakivikkoja, kutosoraikkoja sekä käyttämällä suuria kiviä virtaa ohjaavina sekä vettä patoavina rakenteina.

Tipasjoen koskireitti on tärkeä virtavesi taimenen ja harjuskantojen suojelun kannalta. Hankkeella pyritään parantamaan luontaisen järvitaimenen menestymisedellytyksiä vesistössä varmistamalla Tipasjoen vesistön latvavesien vaellusyhteys Sotkamon reitin vesiin. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia myös alueen muihin luontoarvoihin.

Kalankulun helpottaminen ja virtavesien elinympäristökunnostukset ovat Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027. Sotkamon kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa vuosille 2022-2031 mainitaan mm. Lontan- ja Tipasjoen koskireitit keskeisiksi kunnostuskohteiksi järvitaimenen palauttamisen kannalta.

Suunnitelman mukaan hankkeen vaikutukset veden laatuun jäävät vähäisiksi eikä kiintoaineen kulkeutumista uomaan ole odotettavissa. Hanke ei vaikuta joen virtaamiin. Padon yläpuolisen alueen tulvavedenkorkeudet tulevat hieman laskemaan nykyisestä, mutta mahdolliset vaikutukset vedenkorkeuksiin ovat hyvin pieniä. Padon

purkutöistä ja uomakunnostustoimenpiteistä ilmenee tilapäistä veden samentumista, jota tarkkaillaan aistinvaraisesti.

Lisätietoja asiasta antaa kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, puh. 044 750 2111 tai mika.kilpelainen@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Sotkamon kunta lausuu Tipasojan osakaskunnan vesilain mukaisesta lupahakemuksesta PSAVI/1190/2025 seuraavaa:

Taimenkannan vahvistuminen kalataloudellisten kunnostusten ja padon purkamisen myötä parantaa paikallisten virkistyskäyttömahdollisuuksia sekä edistää Sotkamon kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Vesistöjen hyvä tila ja monimuotoisuus vahvistaa myös pidemmällä aikavälillä kalastus- ja luontomatkailua alueella. Sotkamon kunta näkee positiivisena asiana hankkeen toteutumisen matkailun vetovoiman ja virkistyskäytön kannalta. Positiivinen kehitys luonto- ja kalastusmatkailussa mahdollistaa uusien palveluyritysten syntymistä toimialalle ja vahvistaa olemassa olevaa toimintaa.

Kalataloudellisen kunnostuksen vaikutuksia olisi hyvä seurata esimerkiksi koekalastuksin, jotta nähdään hankkeen vaikuttavuus tulevinä vuosina.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

Otteet

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto